

UNIVERZITET U SARAJEVU
- SENAT -

Broj: 01-38-1696-1/12

Sarajevo, 27. 06. 2012. godine

Na osnovu člana 126. stav. 2. tačka c) Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo, prečišćeni tekst („Službene novine Kantona Sarajevo, broj: 22/10) i člana 167. stav 1. tačka 23. Pravila Univerziteta u Sarajevu, Senat je na 42. sjednici, održanoj 27. 06. 2012. godine, d o n i o

Etički kodeks
Univerziteta u Sarajevu

I Osnovne odredbe

Član 1.

Područje primjene i sadržaj:

(1) Etički kodeks Univerziteta u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kodeks) sadržava moralna načela i načela profesionalne etike kojima se u svom javnom i profesionalnom djelovanju trebaju voditi nastavnici, naučnici, umjetnici i svi zaposlenici Univerziteta u Sarajevu i njegovih organizacionih jedinica – fakulteta, akademija, instituta, centara (u daljnjem tekstu: Univerzitet).

(2) Načela ovog kodeksa primjenjuju se na odgovarajući način i na studente te druge osobe koje nisu zaposlenici Univerziteta, ali su svojim radom i djelovanjem povezani sa Univerzitetom, te ako se njihovo ponašanje i djelovanje može dovesti u direktnu vezu sa Univerzitetom. Kodeks tretira standarde ponašanja prilagođene potrebama Univerziteta i njegovih organizacionih jedinica (fakulteta/akademija/instituta), uvažavajući načela slobode naučnog i umjetničkog stvaralaštva, te posebno vodeći računa o čuvanju dostojanstva i ugleda Univerziteta.

(3) Kodeks se dijeli na:

- a. temeljna načela koja tretiraju odnos moralno opravdanog i moralno neprihvatljivog ponašanja na Univerzitetu i u vezi sa njim;
- b. etička pravila u nastavnom, naučnom i umjetničkom procesu na Univerzitetu;
- c. odredbe o sastavu i načinu postupka pred tijelima koja daju svoje mišljenje u vezi sa ostvarivanjem načela i pravila iz Kodeksa, te o usklađenosti ponašanja osoba na koje se on odnosi.

(4) Članice Univerziteta ovlaštene su ovim kodeksom da svojim općim aktom dopune načela i pravila iz stava 2. ovog člana specifičnostima karakterističnim za svaku organizacionu jedinicu, s tim da opći akt organizacione jedinice ne smije biti u suprotnosti sa Kodeksom Univerziteta.

II Svrha Etičkog kodeksa

Član 2.

(1) Svrha Kodeksa je popularizacija vrijednosti specifičnih i direktno vezanih za univerzitetsku djelatnost u širem smislu, zatim podrška promociji etičkog ponašanja i moralnih vrijednosti sadržanih u ovom kodeksu koji predstavljaju obavezu za sve članice Univerziteta i Univerzitet kao zajednicu u cjelini.

(2) Radi ostvarenja ciljeva iz prethodnog stava ovog člana, tijela predviđena ovim kodeksom daju svoja mišljenja, zaključke, prijedloge o ostvarivanju etičkih načela i standarda na Univerzitetu, kako u načelnim pitanjima tako i u pojedinačnim (konkretnim) predmetima, te poduzimaju druge radnje i obavljaju druge djelatnosti određene Kodeksom.

(3) Postupci propisani ovim kodeksom ne uređuju prava, obaveze i odgovornosti osoba koje u njima sudjeluju, te ne predstavljaju supstitut za građanske, krivične, upravne i disciplinske postupke uređene zakonima, drugim propisima i aktima Univerziteta i njegovih članica.

(4) Ako je Statutom Univerziteta predviđeno da povreda Kodeksa povlači za sobom disciplinsku odgovornost osobe koja ju je počinila, općim aktima organizacione jedinice i Univerziteta može se odrediti u kojim je slučajevima tokom provođenja disciplinskog postupka obavezno tražiti mišljenje Odbora za etička pitanja.

(5) Mišljenje, zaključak, prijedlog dat u postupku predviđenim ovim kodeksom ima snagu svojim autoritetom i treba služiti tumačenju Kodeksa i promociji etičkog ponašanja na Univerzitetu. Mišljenje, zaključak, prijedlog nije upravni akt i kao takav ne veže druga tijela, osim sa moralne i etičke strane.

Član 3.

Ako se neki od izraza korištenih u ovom kodeksu odnosi na fizičke osobe, sve izraze u muškom rodu treba tumačiti na način da obuhvataju i osobe ženskog spola i obrnuto (član/članica, nastavnik/nastavnica, student/studentica itd.).

III Temeljna načela

A. Načelo moralno opravdanog ponašanja na Univerzitetu

Član 4.

(Načelo mirnog uživanja prava)

Univerzitet svakom svom članu univerzitetske zajednice mora osigurati uživanje svih ljudskih prava koja se ostvaruju unutar te zajednice, te poštovati sva prava zajamčena Ustavom i zakonima Bosne i Hercegovine.

Prava članova akademske zajednice mogu se ograničiti samo i isključivo radi ostvarenja prava drugih članova univerzitetske zajednice i opće javnosti, u skladu sa ciljevima Univerziteta i u mjeri koja je prijeko potrebna i prikladna.

Član 5.

(Načelo poštovanja integriteta i dostojanstva osobe)

Svi članovi univerzitetske zajednice trebaju biti poštovani kao osobe u skladu sa zajamčenim pravima na život, integritet i dostojanstvo.

Svakom članu univerzitetske zajednice mora biti osigurano pravo na privatnost.

Član 6.

(Načelo autonomije naučnog, umjetničkog i nastavnog rada)

Svi članovi univerzitetske zajednice imaju pravo autonomno djelovati na Univerzitetu, u granicama svoga statusa, u okviru akademske zajednice i u skladu sa ciljevima Univerziteta.

Svim članovima univerzitetske zajednice treba priznati pravo na nesmetan profesionalni razvoj i usavršavanje u skladu sa ličnim sposobnostima, mogućnostima i planovima, u mjeri koja ne narušava isto pravo neke druge osobe. Univerzitet je dužan nastojati da se za ostvarenje ovih prava osiguraju optimalni uvjeti.

Svi članovi univerzitetske zajednice imaju obaveze i odgovornosti prema drugima u smislu poštenog, iskrenog i nepristrasnog ponašanja i prihvatanja kriterija izvrsnosti u svim domenama radi ostvarivanja zajedničkog dobra akademske zajednice i Univerziteta u cjelini.

Član 7.

(Načelo jednakosti i pravednosti)

Svi članovi univerzitetske zajednice trebaju se ponašati u skladu sa načelom jednakosti i pravednosti na način koji isključuje svaku diskriminaciju, zlostavljanje, uznemiravanje ili iskorištavanje.

Univerzitet je obavezan osigurati uvjete za ostvarivanje načela jednakosti i pravednosti.

Članovi univerzitetske zajednice ne smiju zloupotrebjavati svoj status i autoritet i ne smiju dozvoliti da lični interesi i odnosi dovedu do situacija koje mogu utjecati na mogućnost objektivnog rasuđivanja, te utjecati na etičko i profesionalno obavljanje svojih radnih obaveza.

Svim članovima univerzitetske zajednice treba osigurati jednake uvjete za ispunjavanje i ostvarivanje profesionalnih obaveza, iskazivanje intelektualnih sposobnosti i napredovanje.

Član 8.

(Pravo na akademsku slobodu)

Univerzitet priznaje i baštini akademsku slobodu kao temeljni uvjet i oznaku u procesu izučavanja, naučnog istraživanja, umjetničkog stvaralaštva i stipendiranja. Članovi akademske zajednice u svojim istraživanjima trebaju se voditi idejom slobode naučnog i umjetničkog stvaralaštva te izvršavati svoje običajno i tradicionalno pravo ispitivanja i kritiziranja društvenih vrijednosti i struktura u duhu objektivnog, poštenog i odgovornog traganja za istinom, te stjecanja i distribucije znanja.

Univerzitet treba zaštititi sve članove akademske zajednice od svakog pokušaja smanjenja, uskraćivanja i ograničavanja te slobode.

Univerzitet podstiče slobodu mišljenja i izražavanja kao temeljnu vrijednost akademske zajednice u svim aspektima univerzitetskog rada i života.

Član 9.

(Načelo profesionalnosti)

Članovi akademske zajednice trebaju odgovorno, savjesno, profesionalno i etički besprijevano ispunjavati sve obaveze prema studentima, kolegama i ostalim zaposlenicima na Univerzitetu. U svom djelovanju članovi akademske zajednice poštuju i pridržavaju se načela objektivnosti, nepristrasnosti, razboritosti, korektnosti, dijaloga i tolerancije.

Obaveza članova akademske zajednice je poštovanje kriterija stručnosti i odličnosti te, u skladu s tim, stalno stručno usavršavanje unutar izabranog profesionalnog područja predstavlja imperativ, uvažavajući i utemeljujući svoje profesionalne i etičke procjene na dostupnim činjenicama, isključujući predrasude bilo koje vrste.

Članovi akademske zajednice trebaju održavati i podsticati saradnju u profesionalnim odnosima, vodeći računa o optimalnoj upotrebi univerzitetskih resursa i sa težnjom za povećanjem doprinosa nauci i Univerzitetu.

Verbalna i neverbalna komunikacija članova akademske zajednice treba biti u skladu sa njihovim zadaćama i ulogom u zajednici.

Član 10.

(Načelo poštovanja zakona i pravnih postupaka)

Svi članovi univerzitetske zajednice u obavezi su poštovati sve pravne propise i pravne postupke koji se tiču njihovih zadataka i poslova kao članova univerzitetske zajednice.

Univerzitet ima zadaću osigurati uvjete nužne da članovi univerzitetske zajednice budu upoznati sa svim relevantnim pravnim propisima i pravilima koja se tiču njihovih obaveza.

U svim postupcima, koji se odnose na ostvarenja načela i pravila iz Kodeksa ili u vezi s njima, članovima univerzitetske zajednice o čijim je pravima i interesima pitanje treba omogućiti sudjelovanje u postupku, pravo da se izjasne o relevantnim navodima i iznesu svoje argumente, te osigurati im ravnopravan položaj u postupku u odnosu prema drugim sudionicima koji se nalaze u istom ili sličnom položaju.

U svakom slučaju u kojem postoji neslaganje pri tumačenju i primjeni načela Kodeksa, članovi univerzitetske zajednice u obavezi su nastojati da sporna pitanja riješe unutar sredine u kojoj je i došlo do povrede načela ili kod mjerodavnih tijela Univerziteta, a u skladu sa odredbama poglavlja D i E ovog kodeksa. Obraćanje tijelima izvan Univerziteta treba ograničiti na one slučajeve kada je to neizbježno, primjereno i nužno.

Nadležna tijela Univerziteta dužna su pravovremeno djelovati radi prevencije i suzbijanja kršenja i povreda Kodeksa. U tu svrhu ona trebaju pokretati postupke i

poduzimati druge radnje u granicama svoje nadležnosti te istražiti sve prijave u kojima se iznosi sumnja u etičnost ponašanja članova univerzitetske zajednice.

IV Neprihvatljiva ponašanja

Član 11. *(Diskriminacija)*

U skladu sa načelima navedenim u prethodnim članovima Kodeksa, nedopustiv je svaki oblik **d i s k r i m i n a c i j e**, neposredne ili posredne, temeljen na religiji, etničkoj i nacionalnoj pripadnosti, rasi, spolu, spolnoj orijentaciji, stilu života, imovinskom stanju, porijeklu, porodičnom i bračnom statusu, drugom stanju, godinama, invalidnosti, tjelesnom izgledu, zdravstvenom stanju, političkom opredjeljenju.

Isključivi kriteriji za vrednovanje, prepoznavanje i napredovanje moraju biti stručnost, sposobnost i profesionalne zasluge, te nivo osposobljenosti i rezultati u obavljanju određene vrste djelatnosti, poslova i zadataka.

Član 12. *(Uznemiravanje)*

Zabranjena je svaka vrsta uznemiravanja između članova univerzitetske zajednice.

Uznemiravanjem se smatra svako neprimjereno ponašanje prema drugoj osobi koje ima za cilj ili koje vodi do povrede ličnog dostojanstva, koje ometa obavljanje radnih zadataka ili vodi smanjenju kvaliteta života osobe na koje je neprimjereno ponašanje usmjereno.

Uznemiravanjem se naročito smatra svaki čin, pojedinačan ili uzastopan, verbalni, neverbalni ili fizički, koji stvara ili pridonosi stvaranju neugodnih i neprijateljskih radnih i obrazovnih okolnosti ili koji drugu osobu zastrašuje, vrijeđa ili ponižava.

Neprihvatljivo je svako spolno uznemiravanje. Spolno uznemiravanje je specifičan oblik uznemiravanja koje je okarakterizirano izostankom pristanka ili odbijanjem druge strane, a uključuje ponavljano, a neželjeno, upućivanje verbalnih i fizičkih prijedloga spolne naravi jedne osobe drugoj osobi, fizičko napastovanje, ponavljano neželjeno iznošenje šala i opaski neprimjerenog i aludirajućeg sadržaja, uključujući referiranje na spol i spolnu orijentaciju, izlaganje i prikazivanje spolno uvredljivog i uznemiravajućeg materijala, te zahtijevanje seksualnih usluga u zamjenu za određeno činjenje ili propuštanje tog činjenja s pozicije autoriteta.

Normalna komunikacija, dobronamjerne šale i kritika kao i odnosi spolne i druge intimne naravi između članova akademske zajednice koji se zasnivaju na obostranom pristanku i uzajamnom poštovanju smatraju se područjem privatnosti, te nisu sami po sebi element kršenja Etičkog kodeksa. Treba napomenuti da je poželjno izbjegavati situacije u kojima takvi odnosi između članova akademske zajednice mogu dovesti do kršenja Etičkog kodeksa iz područja objektivnosti, nepristrasnosti i sukoba interesa,

naročito između članova akademske zajednice koji su u neposrednom hijerarhijskom odnosu koji uključuje ocjenjivanje tuđeg rada i dostignuća, odlučivanje o statusu, profesionalnom napredovanju, pogodnostima i nagradama.

Član 13.

(Prijava uznemiravanja)

Svaka osoba ima pravo prijaviti uznemiravanje koje je počinio član univerzitetske zajednice.

Na osobu koja je odbila uznemiravanje ili prijavila takvu vrstu ponašanja ne smije se vršiti nikakav pritisak.

Član 14.

(Predrasude)

Svi članovi univerzitetske zajednice trebaju biti objektivni i ne smiju dopustiti da predrasude bilo kakve vrste utječu na njihovu objektivnost u akademskim, istraživačkim, administrativnim, poslovnim i upravljačkim djelatnostima.

Ocjenjivanje djelatnosti i profesionalne kompetencije bilo kojeg člana univerzitetske zajednice ne smije se zasnivati na kriterijima koji nisu neposredno relevantni za obavljanu djelatnost ili profesionalne obaveze.

V Etička pravila u nastavnom, naučnom i umjetničkom radu

Član 15.

(Profesionalne dužnosti u nastavi)

Univerzitetsko osoblje koje na bilo koji način sudjeluje u nastavi ima sljedeće dužnosti i obaveze:

- postizanje i prenos visoke razine naučnih dostignuća iz svoga predmeta;
- osiguranje tačnosti, preciznosti, reprezentativnosti sadržaja predmeta i primjerenu poziciju predmeta u okviru programa studija;
- nastojanje da studenti prihvate i što učinkovitije dostignu ciljeve predmeta;
- osigurati podjednake uvjete unapređenja znanja koji svim studentima jamče podjednak napredak;
- obrađivati sve teme na otvoren, pozitivan i pošten način, a osobito one teme koje studenti mogu smatrati, iz bilo kojeg razloga, izuzetno osjetljivim;
- pridonošenje kontinuiranom intelektualnom razvoju studenata u okviru područja u kojem se nastava obavlja, te izbjegavanje svih djelatnosti koje bi mogle omesti taj razvoj;
- osiguranje vrednovanja rada studenata, koje je valjano, otvoreno, pravovremeno i objektivno;
- osigurati transparentnost i javnost ispita i drugih oblika provjere znanja kao i objektivnost ocjenjivanja;

- poštovati dignitet kolega i saradnje svih u cilju konstantnog napretka studenata;
- pridržavati se obrazovnih strategija, standarda i normativa ustanove na kojoj podučava studente u interesu njihovog razvoja;
- suzdržavati se od svakog oblika uvjetovanja pristupa ispitu i s tim u vezi postavljanja uvjeta koji nisu sadržani u nastavnom planu i programu studija, a naročito nametati uvjete koji se odnose na ličnu ekonomsku i drugu korist;
- uzimati u obzir mišljenje i ocjene studenata o svojoj nastavnoj kompetenciji u cilju unapređenja kvaliteta nastavnog procesa.

Član 16.

(Nedopustive prakse u nastavi)

Pod nedopustivim praksama u nastavnom procesu u sferi studentskih obaveza podrazumijeva se:

- studenti su dužni da se suzdrže od prepisivanja bez obzira na oblik vrednovanja studentskog rada;
- prepisivanjem se smatra nedopušteno primanje i davanje pomoći koje za rezultat ima nedopušteni utjecaj na korektnost ocjenjivanja na ispitima i u drugim oblicima vrednovanja rada i rezultata članova akademske zajednice;
- članovi univerzitetske zajednice ne smiju podsticati na prepisivanje, dopuštati ga i tolerirati;
- ako je nastavnim planom i programom predviđeno obavljanje nastave ili prakse u kojoj sudjeluju djeca, potrebno je s njima postupati uz puno uvažavanje meritornih standarda i prava djece. Nedopustivo je prisvajati rezultate rada djece (crtež, pisani radovi i sl.) ili koristiti se istim izvan redovnog programa nastave, a da se ne posjeduje izričit pristanak djeteta i da roditelji nisu adekvatno obaviješteni o istom.

Član 17.

(Korištenje ljudi i životinja u naučnoistraživačkom radu i umjetničkom radu)

Nisu dozvoljena istraživanja koja mogu rezultirati nepotrebnim i neprihvatljivim rizikom ili dovesti do psihičkog i fizičkog povređivanja ljudi, povreda životinja ili okoline, a koje je bilo moguće izbjeći, kao ni podržavanja, podsticanja na činjenje i neprijavlivanje takvih aktivnosti koje provode drugi članovi akademske zajednice.

U naučnom istraživanju i umjetničkom radu potrebno je primjenjivati načelo svjesnog pristanka na osnovu odgovarajuće obaviještenosti i upoznatosti sudionika. Prava i dostojanstvo svih onih koji sudjeluju u naučnom istraživanju i umjetničkom radu, bilo kao ispitanici ili kao sudionici, treba na odgovarajući i primjeren način zaštititi.

Ako u aktivnostima iz prethodnog stava iz neophodnosti za realizaciju naučnog istraživanja ili umjetničkog rada učestvuju maloljetna lica, potrebno je osigurati adekvatno poštovanje njihovih prava u skladu sa međunarodnim normama iz te oblasti (lista relevantnih međunarodnih povelja, deklaracija i sporazuma u vezi sa zaštitom prava u prilogu čini sastavni dio ovog kodeksa).

Sa životinjama koje se koriste u eksperimentalne svrhe treba postupati u skladu sa mjerodavnim zakonskim i stručnim standardima te etičkim vodičima.

Član 18.
(Izmišljanje rezultata)

Izmišljanje rezultata u naučnom i istraživačkom radu je neprihvatljivo (fabrikacija rezultata).

Pod izmišljanjem podrazumijevamo svako namjerno predstavljanje, širenje i objavljivanje navodnih rezultata naučnog i istraživačkog rada uprkos saznanjima o tome da naučni rad i istraživanje na koje se poziva u stvarnosti nije provedeno.

Član 19.
(Krivotvorenje)

U naučnom i istraživačkom radu neprihvatljivo je svako krivotvorenje (falsifikacija).

Krivotvorenje uključuje svako djelovanje kojim se suprotno načelima naučnog poštenja manipulira objektom, opremom ili postupkom istraživanja sa svrhom da se namjerno podese ili neargumentovano i tendenciozno protumače rezultati naučnog istraživanja.

Član 20.
(Plagiranje)

Svaki oblik plagiranja radova i ideja smatra se povredom Etičkog kodeksa.

Svi članovi akademske zajednice koji sudjeluju u naučnoistraživačkom i umjetničkom radu moraju jamčiti za izvornost objavljenih naučnih radova i umjetničkih djela, autorstvo koje im se pripisuje, te tačnost i poštenje u prikazivanju i navođenju informacija o porijeklu ideja i navoda kojima su se u radu koristili.

Od članova akademske zajednice očekuje se da navedu kao autore sve i samo one sudionike u procesu nastanka naučnog rada koji su intelektualno pridonijeli radu.

Obligatorno je štiti pravo na intelektualno vlasništvo nad rezultatima istraživanja i prikupljenim podacima svih članova univerzitetske zajednice.

Prilikom izbora ili reizbora u naučna, nastavna i umjetnička zvanja kandidati trebaju, u okviru aplikacije za izbor, predati izjavu o izbornosti kojom će potvrditi da je svaki njihov rad i dostignuće na koje se pozivaju u aplikaciji izvorni rezultat njihova rada te da taj rad ne sadržava druge izvore osim onih navedenih u radu. Senat svojom odlukom treba utvrditi standardni tekst izjave koja će se predavati u postupku izbora ili reizbora.

Član 21.
(Izmišljanje i prepravljivanje preporuka i primanje poklona)

Izmišljanje i prepravljavanje preporuka kao i netačno i tendenciozno prikazivanje akademskih dostignuća nije dopušteno i predstavlja kršenje Etičkog kodeksa.

Članovi univerzitetske zajednice ne smiju tražiti poklone, podsticati poklanjanje niti primati bilo kakve poklone, bilo lično bilo za drugu osobu, za koje postoji osnovana pretpostavka da će posredno ili neposredno utjecati na objektivnost, ispunjavanje profesionalnih obaveza te poštovanje profesionalnih prava i dužnosti.

Obaveza je članova univerzitetske zajednice otklanjati svaki pokušaj i vid korupcije.

Član 22.

(Transparentnost i povjerljivost)

Univerzitet podupire transparentnost u propisima i djelovanju kao jednu od temeljnih vrijednosti akademske zajednice. Sva pravila i odredbe kojima se definiraju prava i obaveze članova univerzitetske zajednice trebaju biti precizirana, nedvosmislena, jasna i dostupna svima.

Svi članovi univerzitetske zajednice trebaju uvažavati tu vrijednost transparentnosti i dostupnosti kriterija i postupaka evaluacije ispunjavanja profesionalnih obaveza (ispiti, upisi, napredovanje i sl.).

Osobe koje, u okviru akademske zajednice na Univerzitetu, raspolažu po svom položaju podacima sa statusom povjerljivosti trebaju štiti tajnost takvih podataka. Podacima sa statusom povjerljivosti smatraju se podaci koji iziskuju tajnost iz potrebe zaštite prava članova univerzitetske zajednice i koji su zakonom, općim aktima Univerziteta ili odlukama nadležnih tijela, proglašeni povjerljivim. Ne dopušta se otkrivanje povjerljivih podataka drugim članovima akademske zajednice na Univerzitetu ili bilo kojoj drugoj strani ukoliko takvo otkrivanje nije uobičajeno u okviru posla na Univerzitetu ili ako postoji zakonska i profesionalna obaveza da se takve informacije objave.

Član 23.

(Pravo i obaveza kontinuiranog usavršavanja i cjeloživotnog obrazovanja)

Svi članovi univerzitetske zajednice imaju pravo i obavezu neprekidnog usavršavanja i unapređenja kvaliteta i nivoa vlastitog znanja i stručnosti unutar svog izabranog područja.

Članovi akademske zajednice planiraju, provode i izvještavaju o svojim naučnim istraživanjima i nastavnim djelatnostima u skladu sa prihvaćenim standardima naučne i nastavne kompetentnosti.

Član 24.

(Profesionalno napredovanje)

Procjenu uspješnosti ostvarivanja profesionalnih obaveza i profesionalne kompetencije bilo kojeg člana univerzitetske zajednice treba učiniti objektivnom i nepristrasnom te utemeljenom na unaprijed definiranim i jasnim kriterijima. Svaki član univerzitetske zajednice treba temeljiti procjene o uvjetima napredovanja drugih članova isključivo na kriterijima koji su neposredno relevantni za obavljanu djelatnost ili profesionalne obaveze, odnosno na pokazanoj stručnosti, talentu, profesionalnim zaslugama i rezultatima u obavljanju radnim mjestom propisane vrste radnih zadataka.

Ako više kandidata u istom nivou zadovoljava postavljenje profesionalne ciljeve, prilikom provođenja politike zapošljavanja i napredovanja treba voditi računa da se na primjeren način potaknu interesi socijalne skupine koja je u datom području manje zastupljena.

Svaki oblik neposredne ili posredne diskriminacije u postupku evaluacije uvjeta profesionalnog napredovanja te u samom postupku napredovanja smatra se nedopustivim.

Univerzitet treba svim članovima univerzitetske zajednice osigurati jednake uvjete za napredovanje na temelju ispunjavanja profesionalnih obaveza te stvoriti uvjete za podmlađivanje naučne, umjetničke i nastavne zajednice. U okviru tih uvjeta, profesionalna je obaveza i odgovornost nastavnika brinuti se o podmlađivanju naučne, umjetničke i nastavne zajednice te o davanju podsticaja napredovanju i osamostaljivanju mlađih nastavnika i članova akademske zajednice.

Član 25.

(Javno istupanje)

Univerzitet kao institucija visokog obrazovanja i nauke je svjestan svoje društvene odgovornosti i podržava pravo članova univerzitetske akademske zajednice na javno istupanje i slobodu izražavanja, što uključuje nastupe pred publikom, na radiju, televiziji, izražavanje svojih stavova u novinama, knjigama i časopisima, kao i druge oblike djelovanja za dobrobit društva.

Članovi akademske zajednice s višim akademskim zvanjem ili profesionalnim statusom ne smiju zabranjivati niti ograničavati lične javne istupe/nastupe članovima akademske zajednice s nižim akademskim zvanjem ili profesionalnim statusom, niti uvjetovati taj istup/nastup bilo čime.

Članovi univerzitetske akademske zajednice koji su ovlašteni javno istupati/nastupati u ime i za račun Univerziteta prilikom tih istupa/nastupa su dužni jasno istaknuti da izlažu stajališta Univerziteta. U svim oblicima javnih istupa/nastupa i djelovanja u kojima članovi univerzitetske zajednice predstavljaju Univerzitet očekuje se postupanje u skladu s najvišim etičkim i profesionalnim standardima.

Član 26.

(Odgovornost prema univerzitetskoj zajednici)

Profesionalne djelatnosti članova univerzitetske zajednice trebaju biti u funkciji i za račun ostvarenja misije i ciljeva Univerziteta, u što većoj mjeri.

Članovi univerzitetske zajednice trebaju se brinuti o dobru i interesima Univerziteta u duhu akademske slobode – ispitivanja, argumentirane rasprave, kritike, tolerancije, poštovanja različitog, te odgovornog i poštenog traganja za optimalnim rješenjima.

U vezi sa naprijed navedenim, ne odobravaju se aktivnosti koje vode ka:

- namjernom ometanju djelatnosti koje Univerzitet provodi ili podupire radi ostvarenja zadataka i ciljeva, koji su utvrđeni u otvorenoj, slobodnoj i argumentiranoj raspravi; ne odobrava se bilo koja vrsta djelovanja (lobiranje, zloupotreba položaja, autoriteta i sl.);
- stvaranju povlaštene pozicije pojedinaca ili skupina ljudi na štetu objektivnih profesionalnih kriterija;
- nesavjesnom odnosu prema imovini Univerziteta, te onemogućavanju ili otežavanju ostalim članovima univerzitetske zajednice da se koriste tom imovinom;
- upotrebi univerzitetske imovine za lične, komercijalne, političke, vjerske, društvene ili druge vanuniverzitetske svrhe bez posebnog odobrenja odgovarajućih tijela;
- podsticanju drugih članova akademske zajednice na nepoštivanje pravila Univerziteta koja imaju za cilj ostvarenje općeprihvaćenih zadataka Univerziteta;
- namjernom predstavljanju ličnih stajališta kao službenog stajališta Univerziteta radi stjecanja lične koristi;
- korištenju logotipa i imena Univerziteta za privatne potrebe kako bi se neopravdano stvorio dojam univerzitetskog autoriteta.

VI Tijela koja prate realizaciju Etičkog kodeksa

Član 27.

(Opća obaveza praćenja i provođenja Etičkog kodeksa)

Sva tijela Univerziteta i njegovih članica dužna su, u okvirima svoje nadležnosti, brinuti se za ostvarenje i unapređenje etičkih standarda na Univerzitetu, kao i za provođenje Etičkog kodeksa. Ona su ovlaštena autonomno tumačiti odredbe Etičkog kodeksa i primjenjivati ih prema vlastitoj savjesti, u duhu njegovih vrijednosti.

Tijela iz prethodnog stava ovog člana ovlaštena su u konkretnim slučajevima ili u vezi sa načelnim pitanjima tumačenja i primjene Etičkog kodeksa zatražiti mišljenje od posebnih savjetodavnih tijela iz člana 29. u postupku uređenom članovima 33–37. Etičkog kodeksa.

Član 28.

(Savjetodavna tijela za tumačenje i provedbu Etičkog kodeksa)

Radi savjetovanja Univerziteta i njegovih članica o pitanjima ostvarenja Etičkog kodeksa te razvoja i primjene etičkih standarda u pojedinom specifičnom području, na članicama Univerziteta osnivaju se etički odbori (u daljnjem tekstu: etički odbor članice). Etički odbori članica donose mišljenja o načelnim pitanjima kao i o usklađenosti ponašanja u konkretnim slučajevima s načelima i odredbama Etičkog kodeksa.

Etički savjet Univerziteta je tijelo koje osniva Senat radi jedinstvenog tumačenja Etičkog kodeksa, koordiniranja djelovanja etičkih odbora članica, te radi usmjeravanja djelovanja Univerziteta na unapređenju etičkih standarda.

Član 29. *(Etički odbori članica)*

Etički odbor članice imenuje dekan, uz saglasnost nastavno-naučnog/nastavno-umjetničkog vijeća, na period od 4 (četiri) godine.

Etički odbor članice ima 5 (pet) članova. Pravilima članice ili općim aktom članice donesenim na temelju Pravila Univerziteta može se odrediti i veći broj članova, ali ne više od 7 (sedam). U vezi s ovim, mora se voditi računa da se prilikom imenovanja članova za svakog imenuje i zamjenski član. Ako se mišljenje traži u vezi sa ponašanjem studenata ili u vezi sa studentskim pitanjima, odbor se proširuje za (2) člana iz reda studenata.

Etički odbor članice ima predsjednika kojeg imenuje dekan iz reda nastavnika, između članova odbora.

Članica može donijeti poslovnik o radu etičkog odbora i njime utvrditi i urediti pravila o radu i djelovanju odbora koja nisu uređena Etičkim kodeksom.

Član 30. *(Etički savjet Univerziteta)*

Etički savjet Univerziteta (u daljnjem tekstu: Etički savjet) imenuje Senat na prijedlog rektora na period od 4 (četiri) godine.

Etički savjet ima 9 (devet) članova, od kojih je 6 (šest) predstavnika grupacija, jedan je iz redova prorektora, te predsjednik Studentskog parlamenta i direktor Centra za ljudska prava Univerziteta, prema funkciji. Uz članove Etičkog savjeta imenuje se i jednak broj zamjenika.

Etički savjet bira predsjednika između svojih članova, na period od dvije godine.

Etički savjet može donijeti poslovnik o radu i njime utvrditi i urediti pravila o radu i djelovanju Savjeta koja nisu uređena Etičkim kodeksom.

VII Postupak pred etičkim odborom članice i Etičkim savjetom Univerziteta

VIIa Postupak pred etičkim odborom članice

Član 31.

(Zahtjev za davanje mišljenja)

Postupak pred etičkim odborom članice pokreće se podnošenjem zahtjeva zainteresirane strane za davanje mišljenja o usklađenosti određenog djelovanja ili ponašanja s načelima i pravilima Etičkog kodeksa.

Zahtjev za davanje mišljenja podnosi dekan članice, prema vlastitoj inicijativi ili na prijedlog drugih tijela ili članova univerzitetske zajednice. Zahtjev se podnosi predsjedniku etičkog odbora članice.

Ako se zahtjev za davanje mišljenja odnosi na mišljenje o usklađenosti djelovanja ili ponašanja dekana s načelima i pravilima Etičkog kodeksa, inicijator se može obratiti nastavno-naučnom/nastavno-umjetničkom vijeću koje će većinom glasova svih članova odlučiti hoće li se pokrenuti postupak pred etičkim odborom.

Ako u povodu inicijative drugih tijela ili članova univerzitetske zajednice ovlaštene osobe (dekan) ili tijela (naučno-nastavno/umjetničko-nastavno vijeće) ne podnesu zahtjev nadležnom etičkom odboru u roku od 30 dana, inicijator se može obratiti Etičkom savjetu Univerziteta, koji je u tom slučaju ovlašten, te ako to smatra potrebnim, sam može pokrenuti odgovarajući postupak kod nadležnog etičkog odbora.

Zahtjev za davanje mišljenja mora biti određen i mora tačno i precizno opisati:

- načelno pitanje o kojem je riječ;
- konkretne okolnosti slučaja i djelovanje odnosno ponašanje za koje se traži mišljenje;
- uz zahtjev se moraju priložiti i relevantni dokazi, materijal, kao i navodi o odredbama Etičkog kodeksa u vezi sa kojima se traži mišljenje.

Član 32.

(Postupak pred etičkim odborom)

U povodu zahtjeva iz prethodnog člana predsjednik etičkog odbora članice saziva sastanak odbora u roku od 30 (trideset) dana od dana primitka zahtjeva.

Odbor može od podnositelja zahtjeva zatražiti dodatna razjašnjenja i obavijesti. Ako se u zahtjevu traži mišljenje o konkretnom slučaju, odbor može zatražiti očitovanje i razrješenje od zainteresiranih osoba. Ako podnositelj zahtjeva traži ispitivanje etičnosti ponašanja određenog člana akademske zajednice, tom se članu mora omogućiti da se izjasni o relevantnim navodima i iznese svoje argumente.

Na sastanku odbora članovi odbora raspravljaju o pitanjima koja su predmet postupka, zauzimaju stajalište o sadržaju mišljenja koje će dati te određuju člana odbora koji će na temelju rasprave sastaviti pisani tekst nacrtu mišljenja.

Etički odbor članice svoje mišljenje daje isključivo na temelju navoda i podataka iz zahtjeva, priloga uz zahtjev i dodatnih razjašnjenja i očitovanja podnositelja zahtjeva i drugih osoba. Odbor ne provjerava navode iz zahtjeva i očitovanja niti ima ovlasti istraživati ih i utvrđivati činjenice po vlastitoj inicijativi. Ako se navodi o činjenicama iz zahtjeva i navodi o činjenicama iz očitovanja razlikuju, a o istinitosti spornih

tvrdnji se ne može zaključiti iz materijala koji je podnesen uz iste, odbor će u svom mišljenju tu okolnost navesti te se ograničiti na davanje stajališta o načelnom pitanju.

Ako je u zahtjevu zatraženo mišljenje o usklađenosti određenog ponašanja s izričito navedenim odredbama Etičkog kodeksa, etički odbor dužan je svoje mišljenje dati u vezi sa utvrđivanjem usklađenosti s tim odredbama, s tim što ima mogućnost svoje mišljenje proširiti i na usklađenost sa drugim načelima i pravilima iz Etičkog kodeksa.

Član 33. *(Mišljenje)*

Na temelju zahtjeva i drugih primljenih podataka etički odbor članice donosi svoje mišljenje i podnosi ga podnositelju zahtjeva. Primjerak mišljenja dostavlja se i Etičkom savjetu Univerziteta.

Pri donošenju mišljenja vodit će se računa da se pokuša postići konsenzus svih članova odbora, ako je to moguće. Ako nije moguće, mišljenje se donosi na osnovu stajališta većine prisutnih članova odbora.

Mišljenje se donosi u pisanom obliku, u roku od 60 (šezdeset) dana od dana primitka zahtjeva. Ako je komisija zatražila dodatna razjašnjenja i obavijesti, tada se rok računa od dana njihova primitka, no i tada mišljenje mora biti dato najkasnije u roku od 90 (devedeset) dana od primitka zahtjeva. Ovi rokovi ne teku za vrijeme godišnjih odmora i drugih razdoblja u kojima nema aktivnosti na članicama Univerziteta.

Mišljenje odbora mora sadržavati sljedeće podatke:

- opis zahtjeva i pitanja o kojima je odbor raspravljao;
- navode o načelima i pravilima Etičkog kodeksa koje je u povodu zahtjeva odbor uzeo u obzir i razmatrao;
- stajalište odbora o tome je li ponašanje opisano u zahtjevu u skladu sa Etičkim kodeksom ili ne;
- razloge za mišljenje odbora;
- podatak o tome da li je mišljenje doneseno jednoglasno ili većinom glasova.

Mišljenje kojim je utvrđeno da je određeno ponašanje protivno načelima i pravilima Etičkog kodeksa može sadržavati još i :

- ocjenu odbora o nivou neusklađenosti i težini povrede etičkih načela uzrokovane takvim ponašanjem;
- stajalište odbora o načinima na koji se mogao izbjeći nesklad sa pravilima i načelima Etičkog kodeksa i o mjerama koje bi se trebale preduzeti da bi se izbjeglo daljnje dešavanje takvih povreda Etičkog kodeksa;
- mišljenje koje nije doneseno jednoglasno, mora uz isto sadržavati i izdvojena mišljenja članova koji su bili protiv u prilogu donesenog mišljenja;
- iznimno, ako odbor zaključi da mu na temelju zahtjeva i drugih primljenih podataka nije moguće donijeti svoje mišljenje, da nije nadležno za davanje mišljenja ili ako iz bilo kojeg drugog razloga ne može donijeti svoje mišljenje, predsjednik odbora o tome obavještava, u ostavljenom roku, podnositelja zahtjeva uz detaljno obrazloženje za nedonošenje mišljenja.

Mišljenja etičkih odbora članica su javna. Etički odbor određuje način i mjesto njihovog sistemskog objavljivanja. Radi zaštite prava na privatnost, pri objavljivanju mišljenja mora se voditi računa da se zaštite lični podaci o trećim osobama koje se u mišljenjima spominju, tako da se mišljenja mogu objaviti u skraćenom obliku ili izostavljanjem ličnih podataka trećih osoba koji se navode u mišljenju.

VIIIb Postupak pred Etičkim savjetom Univerziteta

Član 34.

(Djelatnost i nadležnost Etičkog savjeta Univerziteta)

Etički savjet savjetuje rektora i univerzitetsku zajednicu o općim pitanjima koja se odnose na etičnost ponašanja i prakse na Univerzitetu.

Etički savjet održava kontakte sa usporedivim tijelima drugih univerziteta i drugih ustanova u zemlji i svijetu.

Etički savjet predlaže rektoru i Senatu izmjene i dopune Etičkog kodeksa.

Etički savjet organizira okrugle stolove, rasprave, naučne skupove o temama u vezi sa primjenom i unapređenjem etičkih standarda na Univerzitetu.

Na osnovu dostavljenih mišljenja etičkih odbora članica Etički savjet priprema i dostavlja godišnje izvještaje Senatu Univerziteta.

Etički savjet obavlja i druge poslove predviđene Etičkim kodeksom.

Član 35.

(Sjednice Etičkog savjeta)

Etički savjet održava svoje redovne sjednice, najmanje četiri (4) puta godišnje.

Vrijeme i mjesto održavanja sjednica utvrđuju se Okvirnim akademskim kalendarom za svaku školsku godinu.

Predsjednik Etičkog savjeta može sazvati i vanrednu sjednicu Etičkog savjeta van utvrđenih termina ako se pojavi pitanje o kojem je potrebno bez odlaganja obaviti raspravu.

Etički savjet može pravovaljano donositi odluke ako je na sjednici prisutno najmanje sedam (7) njegovih članova.

Etički savjet svoje odluke nastoji donositi jednoglasno, tj. konsenzusom. Ako to nije moguće, odluke se donose većinom glasova svih članova.

Etički savjet može na svoje sjednice ili neke dijelove sjednica pozvati i rektora, prorektora, dekane, članove etičkih odbora članica ili neke druge osobe koje mogu pridonijeti ostvarenju zadataka Etičkog savjeta.

Opće i administrativne poslove za Etički savjet obavljaju službe Rektorata Univerziteta.

Član 36.
(Javnost rada)

Sjednice Etičkog savjeta su javne. Radi ostvarivanja zaštite na privatnost ili drugih objektivno važnih razloga, Etički savjet može isključiti javnost sa sjednice, u mjeri koja je opravdana i prijeko potrebna.

Mišljenja Etičkog savjeta Univerziteta su javna. Etički savjet određuje način i mjesto njihovog sistemskog objavljivanja. Radi zaštite prava na privatnost, pri objavljivanju mišljenja mora se voditi računa da se zaštite lični podaci o trećim osobama koje se u mišljenjima spominju, tako da se mišljenja mogu objaviti u skraćenom obliku ili izostavljanjem ličnih podataka trećih osoba koje se navode u mišljenju.

VIII Završne odredbe

Član 37.
(Osnivanje etičkih odbora i Etičkog savjeta)

Etički odbori članica i Etički savjet Univerziteta imenovat će se u roku od tri (3) mjeseca od stupanja na snagu ovog Etičkog kodeksa.

Član 38.
(Stupanje na snagu)

Etički kodeks stupa na snagu danom objave na oglasnim pločama članica i web stranici Univerziteta, čime prestaje važnost Etičkog kodeksa broj: 01-I-772/07 od 11. 04. 2007. godine.

Rektor

Prof. dr. Faruk Čaklović, s.r.